

Himalaya-weetjes: puur natuur

Wist je dat Himalaya ook een meervoud heeft? Wist je dat de bergen in de Himalayas nog steeds groeien? Wist je dat Edelweiss ook in de Himalayas voorkomt? Weet je wat een dzo is? Weet je wat de Yeti is? Wist je de antwoorden op de weetjes? Check hier.

MEER DAN DE HIMALAYA

De Himalayas, meervoud, zijn veel groter dan vaak gedacht. De Himalayas is een groep bergketens. Naast de bekende Himalaya bergketen, zijn ook de Karakoram, Pamir, Tien Shan en Hindu Kush deel van de Himalayas. De Himalayas strekken zich uit over Nepal, Tibet, India, Bhutan, China, Pakistan en Afghanistan. Tien 8000'ers liggen in de Himalaya, enkelvoud. Vier 8000'ers liggen in de Karakoram, Pakistan: K2 (8611m), Gasherbrum I en II (respectievelijk 8080 en 8035m) en de Broad Peak (8051m). Bekende Alpiene bergen in de andere delen van de Himalayas zijn de Peak Lenin (7134m, Pamir), Muztagh Ata (7509m, Pamir) en Khan Tengri (7010m, Tien Shan). Door de gevaarlijke situatie in Afghanistan wordt niet meer in de Hindu Kush geklommen.

BOTSING VAN INDIA

De Himalayas zijn ongeveer even jong als de Alpen, ongeveer 40 miljoen jaar. De Himalayas ontstaan uit een botsing van Indië tegen Eurazië, de grote landmassa die Europa en Azië toen al was. Indië hing oorspronkelijk vast aan Afrika. Het maakte zich los, werd een drijvend continent, zette koers naar het noorden en knalde met een duizelingwekkende snelheid van 20 cm/jaar tegen het Euraziatische continent. De zeebodem tussen de twee continenten werd in elkaar geplooid en opgestuwd. Die plooiën zijn nu de Himalayas. De botsing werkt nu nog altijd door. De Himalayas groeien met een paar centimeter per jaar. Zoals ook in de Alpen, bestaan de Himalayas, uit verschillende types gesteente waaronder kalksteen, dolomiet, marmer, kwarts, gneis en graniet.

WATER EN IJS VOOR TWEE MILJARD MENSEN

Enkele van de grootste rivieren in Azië ontspringen in de Himalayas. Voorbeelden zijn de Brahmaputra, Ganges, Gele Rivier, Yangtze en Indus. In totaal zijn er bijna twee miljard mensen die Himalaya water gebruiken, als drinkwater, voor irrigatie en om elektriciteit te maken. Een klein deel hiervan woont in de bergen. De gletsjers regelen het tempo van de watervoorziening als een spons. Het geeft water traag vrij. Zo is er water als het lange tijd niet regent. Bij neerslag slorpt de spreekwoordelijke spons het water op. Zo is ook de kans op overstromingen lager. Helaas smelten ook de gletsjers uit de Himalayas snel. In de laatste 40 jaar is een kwart van het ijs gesmolten. In 2100 wordt verwacht dat tweederde van het ijs verdwenen zal zijn. Droogte en overstromingen worden vaker verwacht. De gletsjers in de Alpen smelten sneller dan die in de Himalayas.

DRINKWATER VIERTIEN MAAL DUURDER AAN EVEREST BASE CAMP

Op hoogte drink je meer: drie à vier liter water per dag, als bescherming tegen de hoogteziekte. De hoogte droogt je sneller uit. De circulatie van vocht raakt uit balans op hoogte, en kan zo leiden tot potentieel dodelijke waterophopingen in de hersenen of de longen, de zogenoemde oedemen. Drinkwater uit de natuur is op heel wat plaatsen in de Himalaya moeilijk te vinden. Water is er niet, bijvoorbeeld in het droge Tibet of Ladakh, of vervuild door yaks. Water is dus te kopen in flessen of om zelf te filteren. In het Everest gebied (Nepal) bijvoorbeeld is de verkoop van flessen drinkwater in de zogenoemde theehuizen, de lokale berghutten, een veel verkocht en duur product. De prijs stijgt er letterlijk met de hoogte. Een klein onderzoekje in 2017 gaf aan de prijs van een fles van één liter drinkwater in Kathmandu (1400m) toen 25 Roepies (0.2 Euro) was. Aan de start van de Everest trek, Lukla (2860m), kostte drinkwater al vier keer meer (100 Roepies of 0.8 Euro). In Gorak Shep (5164m), de hoogste logie in het Everest gebied, en dichtst gelegen bij het Everest base camp, betaalde je 400 Roepies (3.2 Euro). In vergelijking met de start van de trekking is een fles drinkwater dus vier keer zo duur op het hoogste punt en zestien keer zo duur als in Kathmandu. Een alternatief is water uit het huttenreservoir vragen, en dat zelf drinkbaar maken, wat goedkoper is en minder plastic ge(ver)bruikt. Water zelf drinkbaar maken kan met een chloortablet en met een apparaat dat water ontsmet op basis van UV-licht. UV-licht doodt bacteriën en virussen. Een bekend merk van zo'n UV-toestel is Steripen. Zo'n toestel werkt goed, maar vreet wel batterijen, zeker als het koud is. Drie sets reservebatterijen is hier geen luxe.

VERSCHRIKKELIJKE SNEEUWMAN

Een populaire mythe uit de Himalaya is die van de Yeti, of de Verschrikkelijke Sneeuwman. De Yeti jaagt al duizenden jaren Tibetanen schrik aan. In 1889 vond de eerste Westerling een voetafdruk van de Yeti. Interesse in het Westen werd pas gewekt in 1951. Toen nam Eric Shipton, de leider van de toenmalige Everest expeditie, de eerste foto van een voetafdruk. De voetafdruk was even groot als het blad van zijn ijspikkel (33 cm) en leek mensachtig, met een grote dikke teen. Shipton gaf ook de naam Yeti, wat 'wilde man' betekent in de Sherpa taal. Jaren werd gezocht naar de Yeti, maar het is wachten tot de bekende bergbeklimmer Reinhold Messner ontdekt wat de Yeti echt was. In 1998 verscheen zijn boek hierover. Twaalf jaar heeft Messner gezocht naar het geheim van de Yeti. In 1986, in Tibet, zag hij een harig rechtoplopend wezen, met korte benen en lange armen. Het wezen was meer dan twee meter groot, en veel sneller dan een mens kan zijn. Uiteindelijk was het antwoord simpel. De Yeti bleek de zeldzame Tibetaanse bruine beer. Tot die conclusie was Edmund Hillary, de eerste man op de Everest, eerder ook al gekomen. Ook een geheime missie van het Duitse leger had het mysterie al veel vroeger opgelost. Ernst Schäfer, een Duitse militair, zou in 1939 een Yeti gevolgd zijn naar een grot en hem daar hebben neergeschoten. Hij kwam buiten met een Tibetaanse beer. Toen Schäfer het aan Messner vertelde, begin jaren negentig vond die het maar onzin. Tot hij jaren nadien tot dezelfde conclusie kwam. Het geloof in de mythe was voor velen interessanter dan de waarheid.

EDELWEISS, KASJMIR EN MUSK GEUR

Ook in de Himalayas groeit Edelweiss, de bekende witte bloem uit de Alpen. In de Alpen is Edelweiss zeldzaam. Het groeit op hoge, moeilijk toegankelijke plaatsen tussen 2000 en 3000 m. Liefst hebben ze droge, zonnige, kalkrotsen met een dun laagje bodem erop. In de Himalayas komen ze vaker voor, in bergweides, of langs het pad. De Himalaya Edelweiss groeit makkelijk boven de 4000m. Andere veel voorkomende planten die we ook uit de Alpen kennen, zijn de jeneverbes en de rhododendron. In de Himalaya hebben ze trouwens ook marmotten en berggeiten. Er zijn natuurlijk ook de alombekende dieren, maar wellicht nooit zult zien op trekking: de sneeuwluipaard, de rode panda (symbool van de Zoo van Antwerpen en Planckendael), de kasjmir geit en het muskushert. De sneeuwluipaard was als kind één van mijn lievelingsdieren. Ze leven in de bergbossen tot 4000m hoogte. De kasjmirgeit levert kasjmirwol, sterker en warmer dan schapenwol. Oorspronkelijk komt de kasjmirgeit uit de regio Kasjmir, een regio in het Karakoram gebergte, verdeeld over Pakistan en India, maar is nu vooral een boerderijdier geworden. Het muskushert is bedreigd omwille van zijn klieren. In die klieren zit het befaamde 'musk' parfum.

YAK EN DZO

Yaks, de bekende lastdieren uit de Himalaya voelen zich best op grote hoogte. Yaks worden ingeschakeld vanaf 3000m hoogte. Bij temperaturen hoger dan 13°C geraken ze overhit. In de lagere regio's zijn de lastdieren voornamelijk hybride dieren: muil dieren en dzos. Een muildier is het jong van een paardenmerrie en een ezelshengst. Een dzo is een kruising tussen een yak en een koe. Een dzo wordt ook wel eens yakow genoemd. Dzos zijn sterker dan yaks en geven meer melk. Yaks worden niet gekweekt voor het vlees.

Wil je vlees eten in de theehuizen in Nepal, weet dan dat dat van beneden langzaam wordt aangevoerd, op de rug, zonder koeling, en zonder bescherming tegen vliegen.

Boven de boomgrens hebben yaks nog een belangrijke rol. Hun mest wordt gebruikt als brandstof in kachels. Hout is daar niet te vinden. De yak vlaaien worden verzameld, gedroogd en in stukken gebroken. Dan is het klaar om de theehuizen lekker te verwarmen. Zonnepanelen zorgen vaak voor elektriciteit. ▲

